

34%

Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka Covid-19 pandēmija ir pamatīgi un, iespējams, neatgriezeniski izmainījusi Ziemassvētku svinēšanas tradīcijas. Lietuvā tā domā 34%, bet Lgaunijā – 29% iedzīvotāju, rāda kompānijas Intrum pētījums.

PIELĀGOJOT darba procesus hibrīda modelim, uzņēmumiem īpaši jākoncentrējas uz tā dēvēto mileniālu paaudzi, jo līdz 2025. gadam šīs vecuma grupas pārstāvji veidos aptuveni 75% globālā darbaspēka no iesācējiem līdz vadītājiem. Mileniālu paaudzi kopumā raksturo vēlme pēc lielas elastības, rāda kompānijas Microsoft starptautiskais pētījums Work Trend Index.

sleja

Biznesa ilgtspēja un investīcijas

Eva Berlaus*

IK pa laikam biznesa pasaulē un sabiedrības ikdienā ienāk un paliek kāds jaunu tendenci definējošs termins, ar ko nākas aprast ikvienam. Nesen centāmiem iegaumēt *Vispārīgās datu aizsardzības regulas* nosaukumu un pielāgoties tās prasībām, un šodien sastopamies ar jaunu jēdzienu – vides, sociālā un korporatīvā pārvaldība jeb ESG. Jēdziens ESG cēlies no angļu valodā lietotā nosaukuma *Environmental, Social and Corporate Governance* un nozīmē uzņēmuma kolektīvo sociālās un vides faktoru apziņu.

Cilvēcei virzoties uz labai draudzīgāku eksistenci, vides apziņa ieņem aizvien nozīmīgāku lomu korporatīvajā pasaulē. Uzņēmumiem jau tagad jāgatavojas strādāt atbilstoši ESG un ilgtspējas principiem. Tā vairs nav kaprīze, bet konkurences priekšrocība un pat uzņēmuma tālākas attīstības priekšnosacījums, jo investīciju piesaistes iespējas būs atkarīgas no biznesa vadīšanas atbilstoši ilgtspējīgas uzņēmējdarbības prasībām.

Virzība uz ilgtspēju ir globāls process. ANO Ģenerālās asamblejā definētie 17 ilgtspējīgas attīstības mērķi ir arī Eiropas Savienības (ES) Zaļā kursa stūrakmeņi. Lai sasniegtu ES izvirzīto mērķi – Eiropai līdz 2050. gadam kļūt par pirmo klimatneitrālo pasaules daļu –, savu artavu nāksies dot ikvienam – gan privātpersonām, gan uzņēmumiem. Šīs ambīcijas attiecībā uz ieguldījumu pakalpojumiem ir rezultējušas divās savstarpēji saistītās regulās – *Informācijas atklāšanas regulā* un *Taksonomijas regulā*.

Informācijas atklāšanas regulas mērķis ir panākt lielāku informācijas caurspīdīgumu par to, kur tiek investēta nauda un kā tēriņi sa-

skan ar ilgtspējīgas uzņēmējdarbības mērķiem. Tādā veidā plānots veicināt investoru izpratni par zaļām investīcijām un veicināt naudas novirzīšanu uz ilgtspējīgiem projektiem. Informācijas atklāšana palīdzēs izveidot mērāmus, salīdzināmus kritērijus uzņēmumu un projektu zaļuma izvērtēšanai. Līdz ar to ieguldītājiem būs vieglāk izvērtēt, kur vērts investēt naudu, lai tā visvairāk palīdzētu cilvēcei un pasaulei.

Savukārt *Taksonomijas regulas* mērķis ir vienoties par ilgtspējas terminu vārdu un noteikt vispārējās prasības. Proti, kā dēvē katru procesu un darbību, lai visiem iesaistītajiem būtu skaidrs, kas ar to domāts. Tas palīdzēs nejaukt patiesi zaļus mērķus ar pseidozaļiem mērķiem jeb tādiem, kas no malas izska-

Investori izvairīsies investēt projektos, kuri ignorēs ESG prasības

tās ilgtspējīgi, taču patiesībā ir vērsti uz īstermiņa labumu. ES jau ir pieredze ar šādu definēšanu, piemēram, bioloģiskās pārtikas jautājumā. Svarīgi ir saprast, ka uzņēmumiem būs ne tikai jāiekmācās strādāt zaļi, bet arī pareizi uzskaitīt un atspoguļot visu dokumentos. Līdz ar to ir ļoti svarīgi, lai investīcijas gaidošie izglītos ESG jautājumos. Eiropas Komisijai ir arī tālejoši mērķi attiecībā uz ilgtspējīgu investīciju objektu kategorizēšanu.

No diskusijām ar Latvija strādājošiem institucionāliem investoriem jau šobrīd ir skaidrs, ka investori izvairīsies investēt projektos, kuri ignorēs ESG prasības. ●

*Juridisko pakalpojumu sniedzēja Sorainen Latvijas biroja vadošā partnere

Rubrikā Uzņēmēja sleja ikvienam uzņēmējam un uzņēmuma vadītājam ir iespēja paust savu viedokli par notiekošo ekonomikas un finanšu jomā valstī, pastāstīt par aktualitātēm un sasniegumiem pārstāvētajā nozarē un uzņēmumā. Rakstiet:

✉ magda.riekstina@dienasmediji.lv

Ārējās tirdzniecības

Dažādu preču cenas kāpina gan biržās vērojamais m

Mārtiņš Apinis

COVID-19 pandēmijas ierobežošanai atvēlētie finanšu stimuli, kā arī ierobežojumi un līdz ar to mazāki tēriņi pakalpojumu sfērā veicinājuši preču patēriņa pieaugumu un radījuši iespaidīgu ārējās tirdzniecības cenu kāpumu.

Šā gada oktobrī salīdzinājumā ar pagājušā gada atbilstošo mēnesi Latvijas eksporta preču vienības vērtības indekss ir pieaudzis par 21,5%, liecina Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) dati. Praktiski tas nozīmē, ka šādā apjomā vidēji ir pieaugušas eksportējamo preču cenas. Šis pieaugums ir vērtējams kā ļoti straujš. Salīdzinājumam – pērn oktobrī, rēķinot pret atbilstošo mēnesi gadu iepriekš, preču eksporta cenas bija kritušas par 0,2%, savukārt 2019. gada atbilstošajā mēnesī kritums sasniedza 2,2%. Tik būtisks eksporta preču cenu kritums norādīja uz to, ka pasaules ekonomikai bija konjunktūras problēmas vēl pirms Covid-19 atnākšanas. Tiesa, Latvijas gadījumā tas vairāk bija saistīts ar toreizējiem sarežģījumiem kokmateriālu tirgū. Tagad šis faktors cenas virza pretējā virzienā.

Straujāk nekā importam

Tiesa, pašreizējā straujajā ārējās tirdzniecības cenu kāpumā, neraugoties uz to, ka par daudz ko maksājam vairāk, mazu gandarījumu varam gūt no tā, ka no valsts izvesto preču cenas ir augušas nedaudz straujāk nekā cenas ievestajām precēm. CSP apkopotā informācija liecina, ka importa cenu indekss šā gada oktobrī pret šo pašu mēnesi pērn ir pieaudzis par 18,1%. Tomēr ir vairākas Latvijas rūpniecībai un citām tautsaimniecības sfērām nozīmīgas preces, kuru cenu kāpums ir krietni lielāks par vidējo importa cenu pieauguma tempu. To vidū īpaši izceļas t. s. parastie metāli, kuriem importa cenas šā gada oktobrī ir bijušas kopumā par 71,4% augstākas nekā pērn šajā pašā laika atskaites punktā. Ļoti iespaidīgs ir bijis cenu lēcienš arī kokmateriāliem – par 44% –, kā arī koksam un naftas produktiem – šajā grupā cenas pieaugušas vidēji par 49,7%.

Tikmēr, piemēram, importētā pārtikas produkti gada laikā kļuvuši kopumā par 6,1% dārgāki, kas ir visai tuvu kopējam pārtikas cenu kāpumam mazumtirdzniecībā. Šajā ziņā interesanti, ka pārtikas eksporta cenas gada laikā ir pieaugušas par 7,5%. Iespējams, tas tādēļ, ka izvestas tiek augstākas pievienotās vērtības preces nekā ievestas, un šis faktors pašreizējo pasaules naudas plūdu

▲ **LĪDZĪGI** kā iepriekš arī šajā gadsimtā un it īpaši Covid-19 pandēmijas laikā kokmateriāli turpina piemēram, oktobrī no Latvijas eksportētās koksnes produkcijas cenas bijušas vidēji par 48,8% aug

Preču biržu norises nosaka gan to, cik maksājam par litru degvielas, gan klaipu maizes

laikos ļauj straujāk kāpināt cenas, taču tikpat labi šo eksporta cenu kāpumu var būt izraisījis ražošanas izmaksu pieaugums, kā arī varbūtība, ka tiek eksportēts kāds produkts, pēc kura ārējos tirgos ir jūtams deficīts. Interesanti, ka iepriekš minētās importa preces ar straujāko cenu kāpumu ir cenu pieauguma līderi arī eksporta precēm. Piemēram, attiecībā uz Latvijas lielāko eksporta produktu – kokmateriāliem – eksporta cenas gada laikā kāpušas par 48,8%. Tātad nedaudz vairāk nekā importētajiem kokmateriāliem, kas nozīmē, ka mūsu valsts uzņēmumiem kopumā ir iespēja pelnīt uz pašu pievienotās vērtības rēķina.

Tomēr uz kopējā fona nevaram iztikt arī bez sliktām ziņām. Viena no tām ir saistīta ar faktu, ka Latvijas kopējais preču apjoms naudas izteiksmē šā gada oktobrī ir

pieaudzis lēnāk nekā eksporta vienības vērtības indekss. Kamēr pēdējais audzis par minētajiem 21,5%, kopējais preču eksports naudas izteiksmē palielinājies vien par 17,8% – līdz 1,56 miljardiem eiro. Tas nozīmē, ka tā dēvētais tūrais eksports jeb eksports, kas pārrēķināts noteiktās fiziskajās vienībās – tonnās, kubikmetros un tamlīdzīgi –, gada laikā ir pat sarucis, neraugoties uz pasaules ekonomisko atgušanos. Respektīvi, pieaugušie eksporta ieņēmumi pamatā ir uz cenu, nevis lielāka saražoto vienību skaita eksportēšanas rēķina. Piemēram, nozīmīgākās eksporta preces – koka – pārdošanas apjomi ārvalstīs šā gada oktobrī salīdzinājumā ar pērnā gada oktobri pieauguši par 44,6%, bet eksporta cenām ir ticis fiksēts 48,8% kāpums. Tas nozīmē, ka, neraugoties uz izslavēto «koksnes bumu», reālais kok-